חברא. פרסאי: **שקלה לשרגא.** שיש לפרסיים יוסי אחד שאין מדליקין אור באותו יוסי אלא בבית ע"ז שלהן: **אמר.** רבה בר בר חנה: **רחמנא או בטולך.** או המביאנו בגילוך או הגלינו בגלי עשו שהן מכבדין אותנו: **הכין דרכה.** של תורה ולומדיה היכן היא ראויה להתיישב: **גזירות.** שגוזרין שמד שלא יתעסקו בתורה ולא יקיימו מצות: **והגלה אותן לבבל.** בחורבן הבית: **הא מקמי דייתו חברי לבבל.** בימי כשדים גבוכדנצר ואויל מרודך ובלשצר: **לבתר דאתו חברי.** משכשב כורש את המלכות ומלך בבבל: **מסתם יד עד כתיבה.** דהשתא נאמן כשנים: **פסול.** ואע"פ ששייסה הביאוהו: **זימנין.** פעם אחרת: **אשכחיה.** ר' אסי לר' אמי: **יפד היא.** לשון אחרון זה אמת:

מתני' נכתב ביום ונחתם ביום. היינו חד יומא ואין כאן גט מוקדם: **ביום ונחתם בלילה.** מוקדם הוא דמשמע דמההוא יומא איגרשה ולא איגרשה עד למחר ובגמרא[ה] מפרש מאי פסוליה: **כל הגיטין.** של מכר ומתנה והלוואה: **פסולין.** דאתי למטרף לקוחות מיומא דכתיבה ושלא כדין: **חוץ מגיטי נשים.** דלאו לגובייא עבידא ובגמרא[ו] מפרש לה: **גמ' מפני מה תיקנו זמן בגיטין.** כיון דלאו שטרא דגוביינא הוא: **משום בת אחותו.** והיא אשתו ושמא תזנה תחתיו וחס עליה שלא תחנק וכותב לה גט בלא זמן ונותן לה וכשמעידין עליה בבית דין מוציאה גיטה ואומרת גרושה הייתי ופנויה באותה שעה: **משום פירות.** שמזמן הגט ואילך אם יתכור הבעל בפירות נכסי מלוג שלה תגבה ואם לא היה בו זמן היה מוכר והולך וכשתתבע לדין הויא ידה על התחתונה שיאמר לה קודם גירושי' מכרתי והמוקדם פסול שלא הפסידה פירות אלא משעת חתימה ואתיא למיטרף לקוחות שלא כדין משעת כתיבה ועד שעת

מסורת הש"ס

ה) [פסחים פז.], ו) [לקמן כו: יבמות לא.], ז) [ע"ב], ח) [לקמן יח.], ט) [שייך לעיל במשנה טו.], י) רש"ל מ"ז, יא) [כתובות לד.], יב) [דף קסד:],

פסקי רי"ד

א' אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: אמר ר' אמי אמר ר' יוחנן אפילו גט יוצא מתחת ידי עדי חתימה ולא מתחת ידי עדי כתיבה כשר: אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים אין צריכין לומר בפנינו נכתב ובפנינו נחתם. פי' אע"פ שעד הכתיבה אינו שליח ולא מהימן כבי תרי וכמאן דליתיה דמי ונמצא שאין לנו עדים על הכתיבה כשר כיון דמיקיים גיטא בחותמיו אין אנו צריכין לעדות הכתיבה דלשמה לא חיישי' כרבא: **מתני'** נכתב ביום ונחתם ביום נכתב בלילה ונחתם בלילה בלילה ונחתם ביום ונחתם בלילה פסול ור"ש מכשיר שר"ש אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים. פי' היכא דנכתב ביום ונחתם בלילה קדם זמן הכתיבה לזמן החתימה יום אחד וה"ל שטר מוקדם וחכמים פוסלין במוקדם ור"ש מכשיר כדמפרש טעמייהו לקמן שר"ש אומר כל הגיטין כגון שטרי הלוואות ושטרי מקח וממכר דלגוביינא עבידי אם נכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולים דאתי למיטרף לקוחות שלא כדין אבל גט דלא עביד לגוביינא כשר: **גמ'** איתמר מפני מה תקנו זמן בגיטין פי' כיון דלאו לגוביינא עביד לא אתי למיטרף ביה לקוחות דאע"ג דתנן (כתובות פח:) הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובת' לאו מזמן הגט טרפא אלא מזמן כתובה וגיטא הוי ראיה שגירשה ונתחייב כתובתה ומה יעשה לו אם הוא מוקדם: ר' יוחנן אמר משום בת אחותו ותזנה תחתיו וחס עליה שלא תחנק וכותב לה גט בלא זמן ונותנו לה וכשמעידין עליה בב"ד שזינתה תוציא הגט ואומרת גרושה הייתי באותה שעה משום האי טעמא פסול המוקדם דאי אמרת המוקדם כשר פעמים שזינתה בניסן ומקדים וכתיב לה גיטא מאדר ואומר עכשיו לעדים הגט הזה כבר כתבתיו מאדר ולא היה בדעתי ליתנו לה ועכשיו נמלכתי ליתנו לה והם יחתמו בו עכשיו בניסן אע"פ שהוא מוקדם לפי' פסלוהו שלא יחתמוהו העדים ולא יוכל לחפות עליה: ור"ל אמר משום פירות פי' שמזמן הגט אם ימכור הבעל פירות נכסי מלוג שלה היא תגבם ואם לא היה בו זמן היה מוכר והולך וכשתתבע לדין הויא ידה על התחתונה שיאמר לה קודם גירושי' מכרתי והמוקדם פסול שלא הפסידה פירות אלא משעת חתימה ואתיא למיטרף לקוחות שלא כדין משעת כתיבה ועד שעת

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ז מהלכות גירושין הלכה ט סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף [יח] יט:
יח ב טוש"ע מ"מ סימן מג סעיף נז:
יט ג מיי' פ"ל מהלכות גירושין הלכה כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמ סעיף ב:
כ ד מיי' שם הלכה כד:

תורה אור השלם

1. אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ:
איוב כח כג

גליון הש"ס

גמ' מפני מה תקנו זמן בגיטין. עיין בב"ב קעב ע"ב תוד"ה עדי: תוס' ד"ה ריש לקיש וכו' ובפ' גט פשוט. עיין לקמן דף פ ע"א תד"ה כי יתבינהו:

מוסף רש"י

עמד והגלה אותם לבבל. שאין כשדים אומרים כשאר אומות (פסחים פז:). **ביום ונחתם בלילה פסול.** וכל שכן למחר ולימא אותה (לקמן פז:). **משום בת אחותו.** שמא יבא נשוי בת אחותו ותזנה תחתיו וילכה עדיס ממשמשין ובאין ויחוס עליה ויגרשנה ויאמר קודם זנות שאתם מעידים בכך נתגרשה (יבמות לא:) **משום פירות.** לידע מאימתי תגבה מבעלה פירות שאכל מנכסי מלוג שלה, דקסבר משעה שנתן עיניו בה לגרשה שוב אין לו לבעל פירות (שם).

מוסף תוספות

א. [דהיינו] (ש)השרים והפקידים. תוס' ב"ק קיז. ד"ה הסתם. ב. אמר בפני נכתם. ריטב"א. ג. דהו"ל מוקדם, ובגמ' מפרש טעמא. תוס' הרא"ש. ד. לדידיה נמי יפסל, דכי אתי בלילה קמי עדים לחתום. תוס' הרא"ש. ה. מצא. תוס' הרא"ש. ו. דחיישינן שמא כתבה האשה שובר ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי. תוס' הרא"ש. ז. דהכא ליכא למיחש. תוס' הרא"ש. ח. דפעמים שנכתב בניסן ואינו נותנו עד תשרי והיא לא תדע מתי נכתב. תוס' הרא"ש. ט. דהא מפסדא פירות משעת כתיבתו עד שעת זמן הכתוב בתוכו. רשב"א. ועי' מהרש"א. י. אלא ש"מ דמאוחר כשר. שיטת קדמונים. יא. דהו"ל כאילו התנה עמה ואמר לא תתגרשי עד יום פלוני. ר"ן. יב. בעידי מסירה. תוס' הרא"ש. יג. דבעינן תרתי. תוס' הרא"ש. יד. ומאוחר אע"פ שיש לו קול אין ראוי לגרש בו, והיכא דאין עסוקין באותו ענין אע"ג דראוי לגרש בו אין לו קול. תוס' הרא"ש. טו. והו"ל מוקדם. רשב"א. טז. בחתימת ב' החתומין בו. רשב"א.

חברא שקלה לשרגא מקמייהו אמר רחמנא או בטולך או בטולא דבר עשו למימרא דארומאי מעלו מפרסאי והתני [ט]רבי חייא מאי דכתיב [י]אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקב"ה בישראל שאין יכולין לקבל גזירת ארומיים עמד והגלה אותם לבבל לא קשיא הא מקמי דניתו חברי לבבל הא לבתר דאתו חברי לבבל: אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שהגט יוצא מתחת יד עד כתיבה דנעשו כשנים על זה וכשנים על זה אבל מתחת ידי עדי חתימה פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אמר ליה רבי אסי אלא מעתה רישא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר ואפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין זימנין אשכחיה דיתיב וקאמר דאפילו גט יוצא מתחת ידי עדי חתימה כשר אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממ"ה אין צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אמר ליה רבי אסי אלא מעתה רישא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ורבי יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם הא גט יוצא מתחת ידי שניהם מכשרי רבנן אמר ליה אין והא זמנין לא אמרת לן הכי אמר ליה [יא]יתד היא שלא תמוט: **מתני'** נכתב ביום ונחתם ביום בלילה והקדימו הבעל והאשה וכתבו זמן של יום לעשות קנוניא על הלקוחות ואע"פ שבא לגרשה כדחיישינן בסוף פ"ק דב"מ (דף יט:) גבי [ה] שובר [ו] וי"ל [ז] דלעולם אין חותמין העדים כשרואין הזמן מוקדם אא"כ יודעים שביום הזמן נכתב: **מפני** מה תיקנו זמן בגיטין. לא מצי למימר דתקינו זמן כדי שתוכל להוציא האשה מן הבעל מזונות שלוותה ואכלה קודם זמן הכתוב בגט שלא יוכל לומר לה גירשתיך מקודם לכן דבלאו הכי נאמנת האשה על כך מיגו דאי בעי תטמין את גיטה ולא ידעו שהיא גרושה ולא תראנו עד שתרצה להנשא ואם יביא הבעל עדי מסירה אז לא תפסיד האשה שידעו העדים מתי נמסר אע"ג דבעל שאומר גירשתי את אשתי נאמן היינו דווקא מכאן ולהבא כדאמרינן בית נוחלין (ב"ב דף קלד:) ואפילו מכאן ולהבא לא מצינו שיהא נאמן כשאשתו מכחישתו ועוד דמשום מזונות לא היו צריכין לתקן זמן כמו שאפרש על רבי יוחנן בסמוך דאפילו אין בו זמן יכולה האשה לבקש עדי מסירה שיעידו בפני ב"ד או עדים שהיום שהיה נתגרשה ויכתבו לה שטר אחר [ו](ומיהו שמא לא יתרצו עדי מסירה לבא עמה לב"ד או לומר לעדים ויכתבו לה שטר אחר שמאותו יום נתגרשה ואדרבה ע"י הזמן פעמים היא תפסיד מזונות שלא כדין כשלא גרשה בשעת הכתיבה) וא"ת וגט שיחרור למה תיקנו בו זמן דאי משום מעשה ידיו בלא זמן נמי יוכל לבא לב"ד ויכתבו לו שמאותו יום נשתחרר ואפי' למ"ד [ב"מ יג.] עדיו בחתומיו זכין לו אינו זוכה במעשה ידיו מיום הכתיבה כיון שאין בו זמן ואין מוכיח מתוכו מתי נכתב כמו [ז] בשני שטרות היוצאין ביום אחד דאפילו לאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו זה שמסר לו תחילה קנה דבפרק זה בורר (סנהדרין דף כח:) משמע דאביי סבר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ולרבי אלעזר על כרחך זה שמסר לו תחילה קנה כדמוכח בפרק מי שהיה נשוי (כתובות לד:) והיינו משום דלא אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו אלא היכא דמוכח מתוכו והוא הדין הכא באין בו זמן כלל ואומר ר"י דתקנו זמן דאי לא הוי ביה זמן פעמים שהיה אדם מוכר עבדו ואא"כ כותב לו גט שיחרור בלא זמן והיה אומר העבד לרבו שני אייתי ראיה

ששטר מכר שלך קדם לשחרור שהעבד הוא מוחזק בעצמו והלוקח בא להוציא ממנו השעבוד אבל הכא הבעל מוחזק ולא האשה:

משום בת אחותו. שלא יחפה עליה כשאין בו זמן דלא אמרינן אוקמה אחזקת אשת איש והשתא הוא דאיגרשה כיון שהיא גרושה לפנינו ועוד אדרבה אוקמה בחזקת כשרה שלא נבעלה כשהיא אשת איש: **ריש** לקיש אמר משום פירות. כדי שתדע האשה מתי נכתב ונחתם ולא תפסיד פירות עד שעת נתינה [ח] וא"ת גט מאוחר יפסל מהאי טעמא [ט] [י] ובפ' גט פשוט (ב"ב קס.) מוכח דכשר דאמר גט מקוסר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט ואז יהיה מאוחר דמקוסר אמרי' התם [יא] מלך שנה מונין לו שתים ועכשיו ימנו מזמן הכתוב בו כדין פשוט שלא ידעו דתחילתו מקוסר היה [יב] ואומר ר"י דבמאוחר אין הבעל מפסיד פירות משעת חתימה אלא משעת הזמן דאין לו אפילו נתנו לה לאלתר ואין הגירושין חלים עד הזמן [יא] אבל נכתב ביום לרבי שמעון ראוי לגרש בו מיד אע"פ שלא נחתם ע"י עדי מסירה דר"ש סבר כר' אלעזר דעדי מסירה כרתי כדאמרינן בפ"ק (לעיל ט:) ולרבנן אע"ג דראוי לגרש בו [יב] כיון דליכא נמי קול אין הבעל מפסיד פירות [יג] אבל כשעסוקים באותו ענין דיש קול וראוי לגרש בו מפסיד הבעל פירות משעת כתיבה כדאמר לקמן [יד] וקשה לר"י דאמרי' לקמן (דף יח:) אמר לעשרה כתבו גט לאשתי וחתים בו בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן עד עשרה יומי דר"ל אמר כולם משום עדים [טו] ופסול ואמאי והרי יש לו קול [טז] והרי ראוי לגרש בו דאם היה רוצה הבעל לא היה מקפיד על העשרה ויפסיד פירות משחתמו ב' הראשונים ויהא כשר לגרש בו וי"ל כל זמן שהבעל מקפיד ולא חתמו כולם אין קול עד שיחתמו כולם או שיהו עסוקין לחתום:

הא מקמי דאתו חברי לבבל. פי' בקונט' חברי היינו פרסיים ומקמי דאתו חברי לבבל היינו בימי כשדים גבוכדנצר ואויל מרודך ובלשצר ובתר דאתו היינו כשכבש כורש את המלכות ומלך בבבל וקשה לר"ת דעל כרחך חבריס לאו היינו פרסיים דאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עב.) הראני פרסיים דומין לחילות של בית דוד הראני חבריס דומין למלאכי חבלה ועוד דבפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סג:) משמע דבימי ר' יוחנן אתו חברי לבבל דאמרו ליה לר' יוחנן אתו חברי לבבל שגא נפל ואומר ר"י דחבריס הם אומה אחת שבאה בימי רבי יוחנן וכשבאה לבבל הרשיעה את הפרסיים שהיו בבבל ואתקלקלו טפי מאלרומאי וא"ת למאי דפי' בקונט' דמימי כורש באו פרסיים לבבל והבאוזל בתרא (ב"ק קיז.) אמרינן דאמר ליה רב לרב כהנא עד האידנא הוה מלכותא דיוונאי דלא קפדי אשפיכות דמיס השתא פרסיים ניהו וקפדי אשפיכות דמיס משמע דבימי רב אתו פרסיים לבבל ואומר ר"י דהתם הכי פירושא עד האידנא הוה מלכותא דיוונאי שמושלים [א] של בבל היו מיוונים ועכשיו המושלים הם פרסיים אבל לעולם פרסיים היו שם מימות כורש: [ב] **אחד** אומר בפני נכתב וב' אומרים בפנינו נחתם כשר. לרבא אפי' ליכא מעיד על הכתיבה כשר ולא נקט אחד אומר בפני נכתב אלא אגב ריש[ג]א דתני אחד[ד]: **אמר** ליה ר' אסי אלא מעתה רישא דקתני. קושיא לרבי אסי אינה אלא במאי פליגי כדפריש' לעיל אלא שלא חש להאריך:

נכתב ביום ונחתם בלילה פסול. [ג]לרבי יוחנן משום שמא יחפה על בת אחותו ולרש לקיש משום פירי דסבורין הדיינים שביום הכתיבה נחתם ותטרוף האשה מלקוחות שלא כדין פירות שמשעת כתיבה עד שעת חתימה:

ור"ש מכשיר. דלית ליה שמא יחפה כדאמר בגמרא ומשום פירי נמי ליכא דקסבר משנתן עיניו לגרשה שוב אין לבעל פירות דהיינו משעת כתיבה וא"ת [ד] ויחוס שמא נכתב בלילה והקדימו הבעל והאשה וכתבו זמן של יום לעשות קנוניא על הלקוחות ואע"פ שבא לגרשה כדחיישינן בסוף פ"ק דב"מ (דף יט:) גבי [ה] שובר [ו] וי"ל [ז] דלעולם אין חותמין העדים כשרואין הזמן מוקדם אא"כ יודעים שביום הזמן נכתב: **מפני** מה תיקנו זמן בגיטין. לא מצי למימר דתקינו זמן כדי שתוכל להוציא האשה מן הבעל מזונות שלוותה ואכלה קודם זמן הכתוב בגט שלא יוכל לומר לה גירשתיך מקודם לכן דבלאו הכי נאמנת האשה על כך מיגו דאי בעי תטמין את גיטה ולא ידעו שהיא גרושה ולא תראנו עד שתרצה להנשא ואם יביא הבעל עדי מסירה אז לא תפסיד האשה שידעו העדים מתי נמסר אע"ג דבעל שאומר גירשתי את אשתי נאמן היינו דווקא מכאן ולהבא כדאמרינן בית נוחלין (ב"ב דף קלד:) ואפילו מכאן ולהבא לא מצינו שיהא נאמן כשאשתו מכחישתו ועוד דמשום מזונות לא היו צריכין לתקן זמן כמו שאפרש על רבי יוחנן בסמוך דאפילו אין בו זמן יכולה האשה לבקש עדי מסירה שיעידו בפני ב"ד או עדים שהיום שהיה נתגרשה ויכתבו לה שטר אחר [ו](ומיהו שמא לא יתרצו עדי מסירה לבא עמה לב"ד או לומר לעדים ויכתבו לה שטר אחר שמאותו יום נתגרשה ואדרבה ע"י הזמן פעמים היא תפסיד מזונות שלא כדין כשלא גרשה בשעת הכתיבה) וא"ת וגט שיחרור למה תיקנו בו זמן דאי משום מעשה ידיו בלא זמן נמי יוכל לבא לב"ד ויכתבו לו שמאותו יום נשתחרר ואפי' למ"ד [ב"מ יג.] עדיו בחתומיו זכין לו אינו זוכה במעשה ידיו מיום הכתיבה כיון שאין בו זמן ואין מוכיח מתוכו מתי נכתב כמו [ז] בשני שטרות היוצאין ביום אחד דאפילו לאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו זה שמסר לו תחילה קנה דבפרק זה בורר (סנהדרין דף כח:) משמע דאביי סבר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ולרבי אלעזר על כרחך זה שמסר לו תחילה קנה כדמוכח בפרק מי שהיה נשוי (כתובות לד:) והיינו משום דלא אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו אלא היכא דמוכח מתוכו והוא הדין הכא באין בו זמן כלל ואומר ר"י דתקנו זמן דאי לא הוי ביה זמן פעמים שהיה אדם מוכר עבדו ואא"כ כותב לו גט שיחרור בלא זמן והיה אומר העבד לרבו שני אייתי ראיה

ששטר מכר שלך קדם לשחרור שהעבד הוא מוחזק בעצמו והלוקח בא להוציא ממנו השעבוד אבל הכא הבעל מוחזק ולא האשה:

משום בת אחותו. שלא יחפה עליה כשאין בו זמן דלא אמרינן אוקמה אחזקת אשת איש והשתא הוא דאיגרשה כיון שהיא גרושה לפנינו ועוד אדרבה אוקמה בחזקת כשרה שלא נבעלה כשהיא אשת איש: **ריש** לקיש אמר משום פירות. כדי שתדע האשה מתי נכתב ונחתם ולא תפסיד פירות עד שעת נתינה [ח] וא"ת גט מאוחר יפסל מהאי טעמא [ט] [י] ובפ' גט פשוט (ב"ב קס.) מוכח דכשר דאמר גט מקוסר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט ואז יהיה מאוחר דמקוסר אמרי' התם [יא] מלך שנה מונין לו שתים ועכשיו ימנו מזמן הכתוב בו כדין פשוט שלא ידעו דתחילתו מקוסר היה [יב] ואומר ר"י דבמאוחר אין הבעל מפסיד פירות משעת חתימה אלא משעת הזמן דאין לו אפילו נתנו לה לאלתר ואין הגירושין חלים עד הזמן [יא] אבל נכתב ביום לרבי שמעון ראוי לגרש בו מיד אע"פ שלא נחתם ע"י עדי מסירה דר"ש סבר כר' אלעזר דעדי מסירה כרתי כדאמרינן בפ"ק (לעיל ט:) ולרבנן אע"ג דראוי לגרש בו [יב] כיון דליכא נמי קול אין הבעל מפסיד פירות [יג] אבל כשעסוקים באותו ענין דיש קול וראוי לגרש בו מפסיד הבעל פירות משעת כתיבה כדאמר לקמן [יד] וקשה לר"י דאמרי' לקמן (דף יח:) אמר לעשרה כתבו גט לאשתי וחתים בו בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן עד עשרה יומי דר"ל אמר כולם משום עדים [טו] ופסול ואמאי והרי יש לו קול [טז] והרי ראוי לגרש בו דאם היה רוצה הבעל לא היה מקפיד על העשרה ויפסיד פירות משחתמו ב' הראשונים ויהא כשר לגרש בו וי"ל כל זמן שהבעל מקפיד ולא חתמו כולם אין קול עד שיחתמו כולם או שיהו עסוקין לחתום:

זנות לא שכיחא. פירוש זנות בעדים ובהתראה[א] לא שכיח אבל לא בעי למימר דשום זנות לא שכיח דהא ברישא כתובות (דף ג.) תקנו שתהא בתולה נישאת ביום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים ישכיס לבית דין דחייסינן לאיקרורי דעתא[ב] ומסתברא דטפי איכא למיחש לשמא תזנה מלשמא זנתה ועוד דהתם אע"ג דלא שכיח עשו תקנה וחשו שלא תאסר עליו עולמית ויתפסנה באיסור אבל הכא לא חשו אי מחייבת מיתה ולא מיקטלה כיון דלא שכיח: **עד שעת נתינה.** פי' בקונטר' הלכך זמן כתיבת הגט לא מהני (ה) דכי בעיא למיטרף בעיא לאיתויי סהדי אימת מטא גיטא לידה אע"ג דבכל שטרות אין נריך להביא עדים אימת מטא השטר לידיה אפי' למאן ו) דלית ליה עדיו בחתומיו זכין לו היינו משום דלדידיה אין כותבין שטר לזוה אלא א"כ מלוה עמו בר משטרי אקנייתא כדאמרי' בפ"ק דב"מ (דף יג.) הלכך כיון שהיה מלוה שם אמרי' שמיד מסר לו אבל גט אשה כותבין לאיש אע"פ שאין אשתו עמו משום עיגונא כמו כל גיטין הבאין ממדינת הים אבל קשה לר"י מהא דאמר בסוף פ"ק דב"מ (דף יט.) מלא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ופריך ניחוש דלמא כתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי ואזל וזבן פירי מניסן עד תשרי ומפקא ליה לגיטא דכתב בניסן ואתיא למטרף לקוחות שלא כדין ומשני כי אתיא למטרף אמרי' לה אייתי ראייה איתת מטא גיטא לידך ואמאי קשה ליה טפי אההיא ברייתא מבכל גיטין שבעולם אלא משמע דוקא בגט הנמצא דאיתרע בנפילה הוא דאמר אייתי ראיה איתת מטא גיטא לידך אבל בכל גיטין אמרינן מסתמא ביום שנכתב ונחתם נמסר ואומר ר"י[ג] דהכי פירושו עד שעת נתינה דכיון דיש לבעל פירות עד שעת נתינה לא הוצרכו לתקן זמן בגט משום פירות דבאין בו זמן נמי תביא גיטה לב"ד או לעדים ויכתבו לה שמאותו יום נתגרשה וא"ת ולר' יוחנן[ד] היאך כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו ניחוש שמא יכתוב בניסן ולא יתן עד תשרי כדפרי' בפ"ק דב"מ (דף יב:) גבי כותבין שטר לזוה אע"פ שאין מלוה עמו[ה] וי"ל דגבי כותבין שטר לזוה פריך משום דמאן דיזיף בזנעה יזיף ויש לחוש שאחר זמן ימסור לו בזנעה ויסברו לקוחות שנמסר לו משעת כתיבה אבל גט צריך עדי מסירה[ו] ואפי' לר' מאיר [דאמר עדי חתימה כרתי] אומר ר"ת דבעינן עדי מסירה דאין דבר שבערוה פחות משנים וגם מפרסמין להוליא קול שהיא פנויה[ז] וידעו לקוחות שלא נתגרשה מיום הכתיבה ויאמרו לה אייתי ראיה איתת כו' ומיהו[ח] בנשלים גט לאשתו דשמעתין ליכא למיחש לרבי יוחנן למידי לא משום פירות ולא משום שמא יאבד דכיון שרואים זמן הכתיבה קודם המסירה קלא אית ליה כדאמר בסמוך אגיטין הבאין ממדינת הים וא"ת נכתב ביום ונחתם בלילה אמאי פסול הא אית ליה קלא וי"ל דלא שייך למימר קלא אית ליה אלא כשמגרש ע"י שליח אבל נכתב ביום ונחתם בלילה יש לחוש שימסור לה בעצמו בנעה לאפות עליה ולהכי לא מצי לשנויי גבי כתביה ואותביה בכיסתיה דקלא אית ליה כדמשני אגיטין הבאין ממדינת הים וא"ת ואמאי כותבין גט לאיש ליחוש שמא תזנה ויתן לה בזנעה כדי לאפות עליה וי"ל דמסתמא מיד אחר הכתיבה יתן לה דלא מקדים פורענותא לנפשיה כדמשני בסמוך גבי כתביה ואותביה בכיסתיה[ט]: **איפוך.** ר' יש לקיש[יא] אמר משעת כתיבה פירוש[יב] משעת חתימה: **גזייה לזמן ויהביה ניהלה מאי כו'.** והא דאמר בפרק ד' אחין (יבמות לא:) גבי מפני מה לא תיקנו זמן בקידושין משום דהיכי נעביד ניחיה גבי דידה מחקה ליה ופריך אי הכי גירושין נמי נימא הכי ומשני התם להאלה דידה קאתי לא כמו שפירש שם בקונטר' דאי מחקה ליה קטלינן לה דמוקמינן לה בחזקת אשת איש אע"ג דאי לא תיקון זמן מצי לאפויי עלה דמספיקא לא קטלינן לה השתא דתיקון זמן אי מחקה ליה מוקמינן לה בחזקת אשת איש וקטלינן לה דהא הכא משמע דאי גזייה לזמן לא קטלינן לה דקאמר מה הועילו חכמים בתקנתם ודוחק דומר דלא פריך הכא אלא למאן דאמר משום פירי אלא אומר ר"י דהכי פירושו התם להאלה דידה קאתי הגט בא להאילה ולהעיד עליה שהיא מגורשת ולכך יראה למחוק הזמן כי סבורה שיפסול בכך אבל האמת דאי מחקה ליה לא קטלינן לה הכא לאובה דידה קאתי כלומר הקידושין באין לחייבה ולהעיד שהיא מקודשת ומחקה ליה לזמן: **כתביה ואנחיה כו'.** הכא לא בעי לשנויי דאהכי לקמיה כדאמרינן לעיל דגבי כתב חדש שבת כיון דאהכי לקמיה לא חייסי' לאפויי שהכתיבה והנתינה כי הדדי נינהו[יב] כמו ביומא גופא[יג] כדאמרינן לעיל אבל גבי כתב ואנחיה בכיסתיה וגיטין הבאין ממ"ה[יד] שהנתינה היא אחר הכתיבה חייסי' שמא יאפה ויאמר שקר שמקודש לכן נתגרשה וכן נכתב ביום ונחתם בלילה פסול אע"ג דאהכי לקמיה: **ואנחיה**

ולא פירש באיזה שנה אי נמי בשנה פלונית של שבוע ולא פירש באיזה חדש אי נמי בחדש פלוני ולא פירש באיזה שבוע בחדש אי נמי בשבוע פלונית ולא פירש באיזה יום א"ל כשר דדוקא שאין בו זמן כלל תנן דפסול אבל האי דאיכא זמן כל שהוא כשר ומה הועילו חכמים בתקנתם כיון שאינו מכוונים הימים ומהדר אהני לשבוע דלקמיה ולשבוע דבתריה דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מפניא אי מצפרא אלא אהני ליומא דקמיה וליומא דבתריה הכי נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה פי' לשבוע דקמיה שאם זנתה תיהרג ולשבוע דבתריה לפירות שאם ימכרם תוציא

זנות לא שכיחא א) ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש קסבר יש לבעל פירות עד שעת נתינה ס בשלמא לריש לקיש משום הכי קא מכשיר ר"ש אלא לרבי יוחנן מאי טעמא דר"ש דמכשיר אמר לך רבי יוחנן אליבא דר"ש לא קאמינא כי קאמינא אליבא דרבנן בשלמא לרבי יוחנן היינו דאיכא בין רבי שמעון לרבנן אלא לריש לקיש מאי איכא בין רבי שמעון לרבנן פירי דמשעת כתיבה ועד שעת חתימה איכא ביניהו והא איפכא שמעינן להו דאתמר מאימתי מוציאין לפירות רבי יוחנן אמר משעת כתיבה וריש לקיש אמר משעת נתינה איפוך אמר ליה אביי לרב יוסף ב) ג' גיטין פסולים ואם ניסת הולד כשר מה הועילו חכמים בתקנתן אהנו א) דלכתחילה לא תינשא ב) גזייה לזמן דידיה ויהביה ניהלה מאי אמר ליה לרמאי לא חיישינן כתוב בו שבוע שנה חדש שבת מאי אמר ליה ג) כשר ומה הועילו חכמים בתקנתן אהנו לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפניא אלא ליומא ד) דקמיה וליומא דבתריה הכא נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה אמר ליה רבינא לרבא כתביה ואותביה

יוחנן ורש לקיש: ג' גיטין פסולין. ואחד מהם יש עליו עדים ואין בו זמן ותנן דאם ניסת הולד כשר כיון דאי עבד שפיר דמי: **מה הועילו חכמים בתקנתם.** משום בת אחותו ומשום פירות: **אהנו דלכתחילה לא תינשא.** וכיון דהכי הוא אי בעי לכתוב גט בלא זמן לחפות על בת אחותו או למכור בפירות לא כתבו ליה סופרי הדיינים ולא חתמי עליה סהדי: **גזייה לזמן ויהביה ניהלה.** לאחר שכתב בו זמן חתכו כדי לחפות על בת אחותו או למכור בפירות ויהביה ניהלה ואמרי' דגט שאין בו זמן אם ניסת הולד כשר וכשמוליאתו הרי היא בחזקת מגורשת ולא מיקטלה מה הועילו חכמים בתקנתן: **לרמאי לא חיישינן.** לרמאות כזה שהוא ייכר ונגלה לא עבידי אינשי דעבדי ולא אהנו רבנן להכי: **לאובה בו.** זמנו בשבוע פלונית של יובל ולא כתב איזו שנה או לא כתב שנה ולא כתב חדש או לא כתב שבת ולא כתב שבת מאי אמר ליה כשר דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפניא אלא ליומא דקמיה ולשבוע דבתריה דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפניא אלא ליומא דקמיה ולשבוע דבתריה פי' לשבוע דקמיה שאם זנתה תיהרג ולשבוע דבתריה לפירות שאם ימכרם תוציא

לא שכיחא. ולא חשו בה רבנן: **עד שעת נתינה.** הלכך זמן כתיבת גט לא מהני מידי דכי אתיא למיטרף בעיא לאתויי סהדי אימת מטא גיטא לידה: **משום הכי מכשר ר' שמעון.** בגט מוקדם כדאמר לקמן[ב] קסבר ר' שמעון כיון שנתן עיניו לגרשה שוב אין לו פירות הלכך אם אתיא למיטרף לקוחות דפירות מיום כתיבה שפיר עבדת. וטעמא דרבנן לקמיה מפרש: **אלא לרבי יוחנן.** דאמר זמן משום בת אחותו איתקן: **מאי טעמא דרבי שמעון דמכשיר.** הא זמנין דזנאי באותו[ג] יום ועודנה אשת איש דכל זמן שלא נחתם לא ניתן לה וכשמעידין על זנותה מוליאה גיטה וכתוב בו [ד] מאותו יום ואומרת גרושה הייתי: **אליבא דר' שמעון לא קאמינא.** דלר"ש ודאי זמן לאו משום בת אחותו איתקן אלא משום פירות: **אליבא דרבנן.** דמשום הכי פסלי רבנן דקא סברי זמן משום בת אחותו: **בשלמא לר' יוחנן.** דאמר לרבנן משום בת אחותו ולר' שמעון משום פירות: **היינו דאיכא בין רבי שמעון לרבנן.** טעמא דפלוגתייהו בהכי לרבנן פסול גט מוקדם משום בת אחותו ולר"ש כשר דקסבר זמן משום פירות איתקן והלכך גט מוקדם כשר דאי טרפא משעת כתיבה שפיר טרפא דהא נתן עיניו לגרשה: **מאי איכא.** במאי פליגי ואמאי פסלי רבנן הא שפיר טרפא דהא להכי איתקן זמן: **עד שעת חתימה.** דלרבנן לא בעיא למיטרף אלא מחתימה ואילך הלכך מוקדם פסול [ה] דכי מפקא ליה אתיא למיטרף מיום כתיבה דסבדי בו ביום נחתם: **שמעינן להו.** לרבי יוחנן ורש לקיש: ג' גיטין פסולין. ואחד מהם יש עליו עדים ואין בו זמן ותנן דאם ניסת הולד כשר כיון דאי עבד שפיר דמי: **מה הועילו חכמים בתקנתם.** משום בת אחותו ומשום פירות: **אהנו דלכתחילה לא תינשא.** וכיון דהכי הוא אי בעי לכתוב גט בלא זמן לחפות על בת אחותו או למכור בפירות לא כתבו ליה סופרי הדיינים ולא חתמי עליה סהדי: **גזייה לזמן ויהביה ניהלה.** לאחר שכתב בו זמן חתכו כדי לחפות על בת אחותו או למכור בפירות ויהביה ניהלה ואמרי' דגט שאין בו זמן אם ניסת הולד כשר וכשמוליאתו הרי היא בחזקת מגורשת ולא מיקטלה מה הועילו חכמים בתקנתן: **לרמאי לא חיישינן.** לרמאות כזה שהוא ייכר ונגלה לא עבידי אינשי דעבדי ולא אהנו רבנן להכי: **לאובה בו.** זמנו בשבוע פלונית של יובל ולא כתב איזו שנה או לא כתב שנה ולא כתב חדש או לא כתב שבת ולא כתב שבת מאי אמר ליה כשר דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפניא אלא ליומא דקמיה ולשבוע דבתריה דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפניא אלא ליומא דקמיה ולשבוע דבתריה פי' לשבוע דקמיה שאם זנתה תיהרג ולשבוע דבתריה לפירות שאם ימכרם תוציא

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ח מהלכות גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכז סעיף ח:
כב ב מיי' שם הלכה כו סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:
כג ג ד מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ז:

מוסף רש"י

ג' גיטין פסולין. לכתחילה. (לעיל ג:).

פסקי רי"ד

חתימה: ר"ל מ"ט לא אמר כר' יוחנן אמר לך זנות לא שכיחא ור' יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל קסבר ר' יוחנן יש לבעל פירות עד שעת (כתיבה) [נתינה] פי' והלכך זמן כתיבת הגט לא מהני דכי אתיא למיטרף לקוחות בעיא לאיתויי שהדי אימת מטא גיטה לידה. ור"ל סבר משעת חתימה אבדם דקסבר אע"פ שאיחר לתתו לה עדיו בחותמיו זכין לה בפירות כשנותן לה זכותה למפרע משעת חתימה כדאמרינן (ב"מ יג.) בשטרי הלואות ומקח וממכר שעדיו בחתומיו זכין לו הכי נמי אמרינן גבי גט אשה לגבי פירות והלכך הזמן מודיע ואם קדמה כתיבה לחתימה ה"ל מוקדם ופסול: והא איפכא שמעינן להו דאיתמר מאימתי מוציאין לפירות ר' יוחנן אמר משעת חתימה ור"ל אמר משעת נתינה: איפוך. ואימא ר' יוחנן אמר משעת נתינה וכו' וקי"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן: א"ל אביי לרב יוסף ג' גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר מה הועילו חכמים בתקנתם: אהני דלכתחילה לא תנשא פי' אחד מהן יש עליו עדים ואין בו זמן וכיון שאם נשאת הולד כשר מה הועילה תקון חכמים שהתקינו משום בת אחותו או משום פירות ומהדר ליה אהני דלכתחילה לא תנשא וכיון שלכתחילה לא תנשא בו לא חתמי סהדי ואין לחוש שמא יכתוב בכתב ידו בלא עדים ויקדים הזמן ויחפה עליה דהיכא דזינתה ובא להוציא גט זה בכתב ידו לא משגחי' ביה דאמרי' לחפות עליה כתבו: גזייה לזמן דידיה ויהביה ניהליה מאי א"ל לרמאי לא חיישינן פי' יכתוב בו זמן כדי שיחתמו בו עדים ואח"כ כדי לחפות עליה יחתכנו וכיון שאם נשאת הולד כשר א"כ גט כשר הוא ויחפה על בת אחותו: ואהדר לרמאי לא חיישינן מפני שהוא כבר ידוע וניכר כי נחתך הזמן כדי לחפות עליה ויראה לרבים דלכתחילה עשה כדי לחפות עליה ואין אדם עושה עצמו רשע ולא חיישינן להכי: כתיב בו שבוע שנה שבת מאי א"ל כשר פי' כתוב בו שבוע פלונית של יובל

מסורת הש"ס

ה) לקמן פו. וש"נ, ב) [דף יח.], ג) ס"ל גילה, ד) ס"ל קודם אותה גילה, ה) בדפו"ר דלא, ו) ז"ל מלשון התוס', ז) במהרש"ל יש כאן טעות שכתב דאית במקום דלית,

גליון הש"ס

גמ' בשלמא לר"ל. כעין זה ב"מ ד' מז ע"ב והיפוך: תוס' ד"ה איפוך וכו' משעת חתימה. עיין בב"ב דף קמו ע"ב ובתוס' שם ד"ה נכנס:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה עד וכו' לא מהני מידי דכי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' ור' יוחנן מ"ט לא אמר כריש לקיש קסבר יש לבעל פירות עד שעת נתינה. עי' ב"ב דף קמו ע"ב תוד"ה נכנס אחריה וכו':

מוסף תוספות

א. ותתיר עצמה למיתה. שיטות קדמונים. ב. אלמא בכי הא עבדינן תקנתא, אלא פירושא כדכתיבנא. רשב"ם. ג. דלא חיישינן לא בגיטין ולא בשטרות שמא לא נמסרו ביום הכתיבה אלא אמרי' מסתמא נמסר ביום שנכתב ונחתם, [והכא]. תוס' הרא"ש. ד. למאי דפרישית דבסתם גיטין לא מצי למימר אייתי ראיה דאמר עדי מסירה כרתי דאפי' חתימי סהדי בגט אכתי בעי עדים בשעת מסירה וכו' אלא. תוס' הרא"ש. ז. וכיון שיש עדים בשעת מסירה וחזו דומן הכתיבה קדם ליום המסירה מפקי לקלא שלא נמסר ביום הכתיבה. תוס' הרא"ש: א"נ שע"י הקול הכל זוכרין יום מסירתו. רשב"ם. ח. נרשב"ם כתוב: שמשליש וכל גט שלא נימסר ביום הכתיבה הם שרים. ועי' פי"א שאומר לי לא דמסתפינא היה נראה להגיה ומש"ה במקום ומיהו, ועי' מהרש"ל ומהר"ם ש"ף. ט. ואינו רגיל להשהותו אחר כתיבתו עד שיתננו לה. רשב"ם. י. ר' יוחנן אמר משעת נתינה. ריטב"ם. יא. אליבא דרבנן. ריטב"ם. יב. אלא שהזמן מרווח ויכול לחפות בזמן עצמו. תוס' הרא"ש. יג. דלא ידענן אי מצפרא אי מפניא. תוס' הרא"ש. יד. לא נתגרשה בזמן הכתוב בגט. תוס' הרא"ש.